

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนชิววันวิทยาสามัคคี อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี ได้มา โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 40 คน โดยนักเรียนจะมีการคัดกันทั้ง เก่ง ปานกลาง และอ่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งตามเนื้อหาจริยธรรม ด้านละ 15 ข้อ
2. แผนการสอนรายวิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 4 แผน แผนละ 3 คาบ รวม 12 คาบ เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 4 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และความเมตตากรุณา
3. แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จำนวน 40 ข้อ คุณธรรม ด้านละ 10 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ (Situation test) ด้วยวิธีการ Projective Technique โดยสร้างคำถามเป็นสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ที่เป็นปัญหาขัดแย้งทางด้านจริยธรรม แต่ละเรื่องจะลงท้ายด้วยปัญหาหรือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบ ตัดสินใจให้เหตุผล ซึ่งสมมุติว่าเขาเป็นบุคคลในเรื่องเขาควรตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจนั้น ถ้าดับขั้นตอนในการสร้างมีดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดของคุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน และแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากคำรา เอกสาร ผู้เชี่ยวชาญ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจำนวน 80 ข้อ แบ่งเนื้อหาในแต่ละคุณธรรมด้านละ 20 ข้อ โดยลักษณะของการวัดเชิงสถานการณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้ผู้ตอบต้องใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจ มีคำตอบเป็นตัวเลือก 4 ตัวเลือก โดยตัวเลือกในแต่ละข้อสามารถวัดระดับขั้นของจริยธรรมได้ 4 ระดับ ตามเกณฑ์ระดับจริยธรรมแบบวัฒนธรรมไทย

ตัวอย่างแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ด้านความมีระเบียบวินัย

0. ทุกครั้งที่มีการประชุมอบรมนักเรียน มานะไม่เคยขาด จะเข้าประชุมอบรมทุกครั้ง ถ้านักเรียนเป็นมานะ นักเรียนมีเหตุผลอย่างไรที่ทำเช่นนั้น

- ก. เพื่อให้ตัวเองได้รับคำยกย่องชมเชย
- ข. เพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียไปถึงครอบครัว
- ค. เพื่อช่วยรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
- ง. เพื่อความเป็นระเบียบและสังคมส่วนรวมเป็นสุข

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

00. ปัญญาไปซื้อของที่ตลาด เมื่อกลับถึงบ้านพบว่าแม่ค้าทอนเงินเกินให้แก่เขา ปัญญาจึงนำเงินไปคืนแม่ค้า ถ้านักเรียนเป็นปัญญานักเรียนมีเหตุผลอย่างไรจึงทำเช่นนั้น

- ก. เพื่อความสบายใจของตนเอง
- ข. เพื่อมิให้แม่ค้าขาประจำขาดทุน
- ค. เพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในหมู่คนของสังคม
- ง. เพื่อแสดงให้เห็นว่าการซื้อตรงต่อกันย่อมนำมาซึ่งประโยชน์สุขของสังคมนั้น ๆ

ด้านความรับผิดชอบ

000. สมชายรับหน้าที่เวรทำความสะอาดในวันศุกร์ ทุกครั้งเขาไม่เคยละทิ้งหน้าที่ของเขา การกระทำของสมชายมีเหตุผลอย่างไร

- ก. เพื่อสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้ตนเอง
- ข. เพื่อให้ห้องเรียนน่าอยู่สำหรับเพื่อน ๆ
- ค. เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในโรงเรียน
- ง. เพื่อแสดงให้เห็นว่าความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อหมู่คณะ

ด้านความเมตตากรุณา

0000. ทุกครั้งที่อ้วนพบเห็นคนชราและเด็กข้ามถนน เขาจะช่วยจูงข้ามเสมอ ถ้านักเรียนเป็นอ้วน นักเรียนมีเหตุผลอย่างไรที่ทำเช่นนั้น

- ก. เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นวิธีหนึ่ง
- ข. เพื่อสร้างกุศลให้กับตนเอง
- ค. เพื่อให้เพื่อน ๆ ยึดถือเป็นแบบอย่าง
- ง. เพื่อให้เห็นว่า การช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า เป็นสิ่งที่ต้องทำ

1.3 เกณฑ์การให้คะแนน ผู้วิจัยศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โกศล มีคุณ (2533, หน้า 244) แบบวัดแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก ซึ่งได้กำหนดให้ตรงกับขั้นของจริยธรรมแบบวัฒนธรรมไทย 4 ระดับ ในการตอบนักเรียนเลือกได้เพียง 1 ข้อ ผู้ตอบจะได้คะแนน ช่วง 1-4 คะแนน ดังนี้

ถ้าตรงกับระดับที่ 1 ระดับทำดีเพื่อผลประโยชน์ตอบแทนให้กับตนเอง

ให้คะแนน 1 คะแนน

ถ้าตรงกับระดับที่ 2 ระดับทำดีเพื่อผลประโยชน์ของผู้คนที่ใกล้ชิด

ให้คะแนน 2 คะแนน

ถ้าตรงกับระดับที่ 3 ระดับทำดีเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่

ให้คะแนน 3 คะแนน

ถ้าตรงกับระดับที่ 4 ระดับทำดีเพื่อความถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติหรือ

อุดมการณ์ในจิตใจ หรือแบบที่เรียกว่า ทำความดีเพราะ

อยากทำหรือทำความดีเพื่อความดี

ให้คะแนน 4 คะแนน

1.4 หาความเที่ยงตรง นำข้อความแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลหรือด้านจริยธรรม เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ในแต่ละสถานการณ์และสำนวนภาษาที่ใช้ ว่าสามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการหรือไม่ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 หาอำนาจจำแนกรายข้อ นำแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้ง 4 ด้านที่สร้างขึ้น จำนวน 80 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสียมทองพิทยาคม อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 40 คน

ซึ่งฝ่ายวิชาการของโรงเรียนได้จัดเข้าชั้นเรียน โดยคละนักเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน จากนั้นตรวจให้คะแนนตามวิธีการและเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาเรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปหา มากที่สุด คัดผู้ที่ได้คะแนน 25% เป็นกลุ่มต่ำ และผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 25% เป็นกลุ่มสูง นำมาวิเคราะห์รายข้อ โดยใช้ t-test ได้อำนาจจำแนกรายข้อแล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง คือมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป คุณลักษณะละ 15 ข้อ รวมทั้งหมด 60 ข้อ

1.6 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) นำแบบวัดที่ทำอำนาจจำแนก ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach) และได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2. แผนการสอนรายวิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล

การสร้างแผนการสอนรายวิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล โดยใช้บทบาทสมมติ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักการ จุดมุ่งหมาย และแนวดำเนินการของหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

2.2 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรสังคมศึกษาตอนต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา คำอธิบายรายวิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล และเนื้อหาของ รายวิชาจริยธรรมกับบุคคล

2.3 ศึกษาเอกสาร คู่มือครู คู่มือหลักสูตร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม แผนการสอนจริยธรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแผนการสอน

2.4 ศึกษาหลักการ แนวคิด ของการสอน โดยใช้บทบาทสมมติ และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

2.5 สร้างแผนการสอนรายวิชาจริยธรรมกับบุคคล โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 4 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 12 คาบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ความมีระเบียบวินัย	จำนวน 3 คาบเรียน
แผนการสอนที่ 2 เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต	จำนวน 3 คาบเรียน
แผนการสอนที่ 3 เรื่อง ความรับผิดชอบ	จำนวน 3 คาบเรียน
แผนการสอนที่ 4 เรื่อง ความเมตตากรุณา	จำนวน 3 คาบเรียน

ส่วนประกอบของแผนการสอนแต่ละแผนกำหนดดังนี้

- เรื่องที่จะสอน
- จำนวนคาบ
- ความคิดรวบยอด และหลักการ
- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- เนื้อหา
- กิจกรรมการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอน
- การวัดผล และการประเมินผล

2.6 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.7 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสียมทองพิทยาคม อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 40 คน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมือนกับการสอนจริงทุกประการ เพื่อทราบข้อบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

3. แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ภายหลังจากที่ได้รับการสอนแบบ บทบาทสมมติ เป็นการสร้างที่ใช้เทคนิควิธีการสังเกตโดยตรง (Direct Observation) (บุญชม ศรีสะอาด 2535, หน้า 71) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดของคุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน และแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจากตำรา เอกสาร ผู้เชี่ยวชาญ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็นคุณธรรมละ 10 ข้อ แบบสังเกตเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งการประมาณค่า ออกเป็น 5 ระดับ คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติน้อยที่สุด แบบสังเกตนี้ครูเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน จะตรวจให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนของ บุญชม ศรีสะอาด (2535, หน้า 99-100)

ปฏิบัติมากที่สุด	5	คะแนน
ปฏิบัติมาก	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	3	คะแนน

ปฏิบัติน้อย	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	1	คะแนน

3.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3.4 ทดลองใช้แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสียมทองพิทยาคม อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 40 คน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องของแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

3.5 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นำแบบสังเกตไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้บริหาร โรงเรียนชิวทวนวิทยาสามัคคี จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การดำเนินการสอน ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 เตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียน โดยการใช้บทบาทสมมติ และทดสอบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนเรียน 1 คาบ

2.2 ดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น 12 คาบ

2.3 ทดสอบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนด้วยแบบวัดชุดเดิม 1 คาบ

2.4 หลังจากการทดลองสอน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 1 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ คือ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) เพื่อหาค่าสถิติต่อไปนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ ก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียนมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร และทดสอบความแตกต่างของคะแนน ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ทำการทดสอบก่อนเรียน และทดสอบหลังเรียน โดยใช้ t-test dependent

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้ปรับมาจากเกณฑ์กำหนดค่าเฉลี่ยของ กระทรวงศึกษาธิการ (2524, หน้า 15) ซึ่งได้กำหนดไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมายระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
15.00 – 24.99	ระดับ 1 ระดับทำดีเพื่อผลประโยชน์ตอบแทนให้กับตนเอง
25.00 – 39.99	ระดับ 2 ระดับทำดีเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นที่ใกล้ชิด
40.00 – 54.99	ระดับ 3 ระดับทำดีเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่
55.00 – 60.00	ระดับ 4 ระดับทำดีเพื่อความถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติหรือ อุดมการณ์ในจิตใจ หรือแบบที่เรียกว่า ทำความดีเพราะ อยากทำหรือทำความดีเพื่อความดี

2. นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้ปรับมาจากเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2535, หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	แปลความว่า	ปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	แปลความว่า	ปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	แปลความว่า	ปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	แปลความว่า	ปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	แปลความว่า	ปฏิบัติน้อยที่สุด